

עין משפט
גד מצוה

קָלָד א מיי פֿיה מהל' סנהדרין הלכה א ופ"ו מהל' בית המדרס הל' אן:

קלה ב ג מיי פ"ח מהל' כלי המקדש ה' יב: קלו ד מיי פ"ה מהל' סנהדרין הלכה א סג עש"ז:

קלו ה מיי עס פ"ח הלכה א:

קלח ו ז ח ה מיי פ"ד מהלכות ע"ו הלכה ז:

‏◄ ‏►

רבינו חננאל

המטר היורד מן השמים עד שמשקל לו אמת המים מבחרן אמר להם ליעשו ידיהם בגודו מיד ויעצן באחיותפל ונמלכין בטנהורין ושאלין באורים ותומים דכרתיב ואתרי אחיותפל היודע הכהן בן בניו ואביתו ושר צבא למלך יואב. אחיותפל זה יועץ שניא ועצת אחיותפל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש דבור וגוי יהודע בן בניוה זה סנהדרין שנאמר ובניהו בן יהודע על הכותי ועל הפתחי כרתו ופתחי אלו אורים ותומים למה נקרא שמש כרתי שכורתין דבריהם. פלתי שמופלאין מעשיתן ואחר כך ושר צבא למלך יואב: אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא בכ"ד של ע"א שנאמר ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן בן תעשו לדורות העזרות בעי"א כבוד אתי של משה אבל כלי הקודש עבודתן מקדשתן ואין צריכין הכלים לדורות משיחה: ירושלמי ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן בן תעשו לדורות. משה זה מלך וביאי. אהרן אלו אורים ותומים. אספה יל שבטים איש מוקני ישראל זו סנהדרין שאל אביך ויגדך זקניך וימרוך לך ויפריש בשבועות פ"ב בגמרא אחד נכנס לעזרה כו': אין עושין סנהדראות לשבטים אלא בכ"ד של ע"א מנלן דכתיב ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אותם ראשים על העם ומשה במקום ע"א הנה קאי: ת"ד מניין שמיעדיין שופטים על ישראל שנאמר שופטים תתן ומניין שמיעדיין כך בכל עיר ועיר ת"ל בכל עיר. יהודה ארץ אחד ממונה על כולן שנאמר תתן לך רשב"ג אומר לשבטין ושפטו מצוה לשבט לדון את שבתו: ואין עושין עיר הנהחת אלא בע"א. מנא לן שנאמר והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא וגוי. איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל העיר לשעריך: אין עושין עיר הנהחת בספר מקריב ולא מן הספר: ולא שלש כתיב באתח. אבל שתים א) שלש עיריות מנדרחות ואוקימנא לר' שמעון דדריש טעמא דקרא וכביעין למימר לקמן. ואסיקנא לר' יוחנן דתניא כותיה. אין עושין סמון לספר אפילו אחת בארץ ישראל אבל עושין שתים כגון אחת בגליל ואחת ביהודה אבל שתים בגליל ויהודה אבל שתים ביהודה אין עושין עיר הנהחת ויבוא ויחריבו את ארץ

מוז:

ואחרי אחיותפל בוי'. ה"ג ר"ת והכי כתיבי קראי אחרי אחיותפל יהודע בן זניהו ואזיטר וגוי' יהודע בן זניהו זה סנהדרין וכן הוא אומר וזניהו בן יהודע על הכרתי ועל הפלתי למה נקרא שמן כו' אזיטר אלו אורים ומייתי ראהי דכי היכי דזניהו בן יהודע היה ראש סנהדרין כמו כן היה יהודע אזיו כרתי ופלתי הם סנהדרין וק"ק דדדברי הימים א) ה) א) דנחמלת מלכותו של דוד חשיב זניהו בן יהודע עם הגבורים של דוד המתחזקים עמו להמליכו והאי קרא לחיותופל כסוף ימיו של דוד נחמלת מלכים זימני שלמה וקחשיב יהודע ואיך יתכן שיהיה אזיו של זניהו וגם כסוף שמואל א) כג) מונה זניהו עם הגבורים ושמן שני זניהו בן יהודע הוי אחד אזיו של יהודע ואחד זנו:

את תבנית המשכן וגוי'. ומשה

במקום ע"א הוי קאי תימה ל"ל וכן תעשו הא גזי סנהדרין ושצטים אמרינן דבעי ע"א כדאשכתן צמשה דמוקי סנהדרלות והוא במקום ע"א קאי אע"ג דלא כתיב הסם וכן תעשו ועוד קשה דצפ' קמא דשבעות (דף יז.) תנן דאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך וניצא ושצטים ואחד ופי' שם צקונטרס דיליף ממשה דהוי מלך וניצא וצמקוס שצעים ואחד ואם כן גזי סנהדרין דיליף ממשה דבעי שצעים ואחד מהאי טעמא נמי ניבעי מלך וניצא צהעמדת סנהדראות ויש לומר דהכא מרבינן טפי משום דכתיב וכן תעשו משמע דאתא לרצוי כל הן וא"ת וכלים נמי ניבעי שצעים ואחד וכ"ת הכמוז תלאו צשירות דאין צריך אלא שירות הא משמע צסמוך דאי לאו אותם הוי אמינא דבעי משיחה ועבודה ואם כן עשתא דכתיב אותם למעוטי משיחה ע"א מיהא לא נמטעט וי"ל דאתא אותם לגלויי דוכן תעשו לא קאי דכלים ולא צעי לדורות דומיא דמשה: **שופטים** אב"כ שבט ושבט. אם יש צעיר אחת מצ' שצטים עושין צ' סנהדראות: **אחד** ממונה על כולן. פ"ה צ"ד הגדול שציעושלים ולא

משמע הכי צספרי דצרישא דצרייתתא צמר שופטים לכל ישראל קתני רבי יהודה היה אחד ממונה על כולם קודם שהזכיר לכל שצט ושצט ולכל עיר ועיר וי"מ דאחד ממונה על כולן הוא הנשיא דקתני צמוספתא שהנשיא יושב בצלמנע ונראה לפרש דאחד ממונה על כולן הוא מופלא שצצ"ד א) צב צ"ד וצכל שופטים ושופטים היה שם מופלא כדלמר גזי זקן ממרא הוא ומופלא שצצית דינו ונראה דלא היה מחשבו סנהדרין מדקאמר צפ"ק דהריות (דף ד:) אהיהא דתנן הורו בית דין וידע אחד מהם שטעו כו' או שלא היה מופלא שצצית דין שם פטור ומפרש צגמרא לפי שהיה להם שילמדו ואי היה מחשבו מלא איריא מופלא אפילו אחד של האחרים נמי כדלמר הם לעיל מניהי"ס הכי קאמר

רחמנא אי אית לכולי סנהדרי הוי הוראה ואי לאו לא הוי הוראה ולפי זה אמיא היהא דהריות כרבי יהודה והא' ד) דתנן צפרק הנחנקין (לקמן דף פו:) כי יפלא צמופלא שצצית דין הכמוז מדבר הא לא הוי כשאר מופלא שצכל דוכתא דהתם לא אחי למעוטי אלא תלמיד כדפי' התם הקונטרס שצכל סנהדרי יש דין המראה חוץ מתלמיד לפי שאינו ראוי להוראה כדתנן התם (סג) תלמיד שהורה לעשות פטור מנלא חומרנו קולו: **אחת** או ב'. פ"י אחת צצ"ד אחד או צ' בשני צתי דינין ולמלא דשרי צצ' או צג' צ"ד אפילו טובא א) (צפעס אחת) איירי במקום אחד או צצ' מקומות: **אחת** ולא ש"שח. א) אין להקשות דלישמק מלחת ואניא דיענא מעריך צ' ולא שלשה דתפסת מועט תפסת: והס

ישראל: סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד שנאמר והתיצבו שם עמך ונשאו אתם

פרק ראשון סנהדרין

זניהו בן יהודע זה סנהדרין. שהיה מופלא שצצ"ד: **ואזיטר** אלו אורים ותומים וכן הוא אומר וזניהו בן יהודע על הכרתי ועל הפלתי. הוא למעלה מהם וקודם היה להם ומדמנך צקרא קמא אזיטר צמר זניהו שמע מינה אזיטר היינו כרתי ופלתי: וספרים

דכתיב צהו **ואזיטר על הכרתי** שיצוט הוא שאין מקרא זה צכל הנציאים: **שוכרסין**. חומכין דצרים צאמונות: **מאי קרא**. דכנור תלוי על מטתו של דוד ומקילו לדוד משנתו דכתיב לעירה השחר אני מעורר השחר ולא כשאר מלכים שהשחר קודם ומעוררן: **כן פעשו לדורות**. מה משכן על פי משה והוא צמקוס סנהדרי גדולה אף לדורות על פי סנהדרי גדולה: **מינן ואילך**. כלים שעשו אחרי כן עבודתן מחנתתן משעה שמתחנכים צעודה מתקדשין: **אוסס**. מיעוטע הוא א) **אשר ישרפו**. להציל משמע לדורות הבאים נתנו צשירות מדכתיב (צמדצד ד) כל כלי השרת אשר ישרפו: ה"ג אי לאו אוסס הוה אמינא לדורות

צמשיחה ועצודה דהא כתיב וכן **פעשו**: דאוקי סנהדראות. צעצת יתרו ומשה היה שופט ודיין על פי הדבור ושקול סנהדרי גדולה שצירושלים: **שערים**. גולייירס מוצטין צמקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: **אחד ממונה על כולן**. זו סנהדרי גדולה: **מלוה שצצט לדון אם שצנו**. ולא ילכו זני שצט זה לצ"ד של שצט אחר: **לשעריך**. לצ"ד שצכל עיר ועיר: **צצ"ד אחד**. כל זמן שסנהדרי זו קיימא צכל מתו אלו ונתמנו אחרים עושין: **צמקוס אחד**. כגון צגליל או ציהודה: **ר"ש**. דריש טעמא דקרא צהמקצל (צ"מ קטו:): עמך

תנו רבנן ה'מניין שמעמידין שופטים לישראל תלמוד לומר *שופטים תתן שוטרים לישראל לומר שוטרים תתן שופטים לכל שבט ושבט מניין תלמוד לומר שופטים לשבטיך שוטרים לכל שבט ושבט מניין ת"ל שוטרים לשבטיך שופטים לכל עיר ועיר מניין ת"ל שועריך שוטרים לכל עיר ועיר מניין ת"ל שוטרים לשעריך רבי יהודה אומר אחד ממונה על כולן שנאמר תתן לך ר'שב"ג אומר לשבטיך ושפטו מצוה בשבט לדון את שבטו: ואין עושין עיר הנהחת: מנה"מ א) אמר ר' חייא בר יוסף אמר רבי אושעיא דאמר קרא ו'הוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל העיר כולה לשעריך: אין עושין עיר הנהחת בספר: מ"ט א) מקרבך אמר רחמנא ולא מן הספר: ולא שלש (עיר הנהחת): דכתיב אחת אבל עושין אחת או שתים דכתיב א) עריך תנו רבנן אחת י'אחת ולא שלש אתה אומר אחת ולא שלש או אינו אלא אחת ולא שתים כשהוא אומר עריך הרי שתים אמור הא מה אני מקיים אחת אחת ולא שלש זימנין אמר רב יב"ד אחד הוא דאין עושין הא בשנים ושלשה בתי דינין עושין זימנין אמר רב אפילו בשנים ושלשה בתי דינין לעולם אין עושין מ"ט דרב משום קרחה אמר ר"ל לא שנו אלא במקום אחד א) אבל בשנים ושלשה מקומות עושין רבי יוחנן אמר אין עושין משום קרחה תניא כוותיה דר"י א) אין עושין שלש עיריות מנדרחות בארץ ישראל אבל עושין אותם שתים כגון אחת ביהודה ואחת בגליל אבל שתים ביהודה ושתים בגליל אין עושין וסמוכה לספר אפילו אחת אין עושין מאי טעמא ש"מא ישמעון נכרים ויחריבו את ארץ ישראל ותיפוק לי א) דמקרבך אמר רחמנא ולא מן הספר רבי שמעון היא דדריש טעמא א) דקרא: סנהדרי גדולה היתה: מ"ט דרבנן דאמרי ומשה על גביהן אמר קרא א) והתיצבו שם עמך

ומת: דברים ז' ה' 10. יצאו אנשים בני בליעל מקרבך ויחידו את ישיבי עירם לאמר נלכה ועבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם: דברים יג יד 11. כי תשמע באתח עריך אשר י' אליהך נתן לך לשבת שם לאמר: דברים יג יג 12. ואמר י' אל משה אספה לי שבעים איש מוקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ויטריין ולקחת אתם אל אהל מועד ויחיתצבו שם עריך: במדבר יא טז

מסורת הש"ס

א) גיכס' הערוך ערך אחר אי ואחרי אחיותפל היודע בן בניו ואביתו ושר צבא למלך יואב אחיותפל זה יועץ וכן הוא אומר ועלת אחיותפל וגוי' יהודע בן זניהו זה סנהדרין וכן כתיבי הוא אומר וזניהו בן יהודע על הכרתי ועל הפלתי שהיה זניהו ממונה עליהן וצנו עמד צמקומו ולמה נקרא סנהדרין כרתי ופלתי ופי', צ) שבעות טו. יומא יב:, א) [נעיל יג: א] ד) [מוספ' ספ'ג:] א) ועי' צמעצ"ד ולקמן ק"כ. ע"ש א) ולקמן ק"ח: א) [מוספ' פ"ד ע"ש:] א) [לקמן ק"ח:] א) [קדושין סח: וש"ג, י) [וי' מוס' סוהה נא: ד"ה והיו צה:] א) [דף ג:] א) [נעיל דמנא, ח) רש"י מ"ז ועי' רש"י, ט) ד"ה איכא להקשות עי' רש"י התו"ע צמשה ד"ה ולא שלשה וכו' העמיק דברי מוס' א"ת להקשות דלשטוק ט"ו,]

‏◄ ‏►

הגהות הב"ח

א) גמ' תנתי המשכן ואת תבנית כל כליו וכן מעשו לדורות: א) רש"י ד"ה אחס מיעוטע ופי'. ר"ע עיין צפ"ד דשבעות דף ט"ו:

‏◄ ‏►

הגהות הגר"א

א) גמ' לשעריך וכן להלן לשעריך נמחק ר"צ ל"ל בכל שעריך:

‏◄ ‏►

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

‏◄ ‏►

תורה אור השלם

- ↑ ואחרי אחיותפל יהודע בן בניוה ואביתו ושר צבא למלך יואב: דברי הימים א כו לד
- ↑ ועצת אחיותפל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש בדרך האלהים בן כל עצת אחיותפל גם לדון גם לאבשלם:שמואל ב טו כג
- ↑ ויואב אל כל העבא ישראל ובניהו בן יהודע על הכרתי ועל הפלתי: שמואל ב כ
- ↑ עריך כבודי עריך: הגבל וכבוד אעידה שחר: תהלים נז ט
- ↑ בכל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו: שמות כה ט
- ↑ ויהי ביום פלות משה להקים את המשכן ויחשוש אותו ויקדש אותו ואת כל כליו ואת המזבחת ואת כל כליו ומשוחם ויקדש אתם: במדבר ו א
- ↑ ולקחו את כל כלי השרת אשר ישרתו גם בקדש ונתנו אל בגדי תכלת וכסו אותם במכסה עור תחש ונתנו על המוט: במדבר ד יב
- ↑ שפטים ויטריים תתן לך בכל שעריך אשר י' אליהך נתן לך לשבטיך וישפטו את העם משפט צדק: דברים טו יח
- ↑ והוצאת את האיש ההוא או את האשה אשר יעשו את השרת ויחריבו את האשה ויחריבו את ארץ ישראל ותיפוק לי א) דמקרבך אמר רחמנא ולא מן הספר: רבי שמעון היא דדריש טעמא א) דקרא: סנהדרי גדולה היתה: מ"ט דרבנן דאמר קרא א) והתיצבו שם עמך
- ↑ יצאו אנשים בני בליעל מקרבך ויחידו את ישיבי עירם לאמר נלכה ועבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם: דברים יג יד 11. כי תשמע באתח עריך אשר י' אליהך נתן לך לשבת שם לאמר: דברים יג יג 12. ואמר י' אל משה אספה לי שבעים איש מוקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ויטריין ולקחת אתם אל אהל מועד ויחיתצבו שם עריך: במדבר יא טז

^[1] (נראה שמתלבו השורות וצריך מיקון ועי' צגמ' וכרמיס הלכות עכו"ס פ"ד ה"ד והסגנות הראצ"ד